

סימן לז: היתר אישה לכהונה*

א. הצגת השאלה ופתחי ההיתר ב. תשובת הגר"ד ליאור

א. הצגת השאלה ופתחי ההיתר

י' באדר ב' התשע"ד

לכבוד הגאון הרב דוב ליאור שליט"א,
רב העיר וראש הישיבה בקרית ארבע,
שלום וברכה.

ברצוני להתייעץ עם כבוד תורתו בשאלה חמורה של היתר אישה לכהונה. עקב רגישות העניין ורצונם של הצדדים, הדברים לא הגיעו לפני בית דין באופן רשמי, אולם נשמח מאוד אם כבוד תורתו יוכל לעזור לנו בעניין זה בתשובה בכתב.

מדובר בבחורה שעברה בנערותה לפני מספר שנים סוג של אירוע אונס, כנראה על ידי ערבים. לאחר מספר שנים נקשרה נפשה לכוהן, ועמדו להינשא, אולם משגילתה לו עניין זה, התייעץ הכוהן עם רב מסוים (שלא שמע את כל פרטי הסיפור, אלא באופן כללי שהבחורה נאנסה על ידי גוי), והלה הורה לו שהם אסורים להינשא, כדין אישה שנבעלה לגוי, שהיא בגדר זונה שאסורה לכוהן.

לאחר מכן פנתה הבחורה אלינו, ונשלחה לרבנית יראת שמיים שתחקור אותה באופן מפורט על פרטי המעשה. מצ"ב עדותה המפורטת של הבחורה (עם שאלות הרבנית), כפי שהוקלטה על ידי הרבנית, ושוכתבה באופן מדויק על ידי אדם ירא שמיים¹. יצוין שכמובן אין שום עדות לאוסרה, אלא הכל נובע מדבריה, שהם "שוויא אנפשיה חתיכא דאיסורא". מקריאת עדות הבחורה, נראה שעל פניו היא אכן נאסרה לכוהן, שכן אף שלדבריה היא עדיין נשארה בתולה ולא הייתה העראה באותו מקום, נראה שהייתה שם ביאה שלא כדרכה, וקיימא לן (שולחן ערוך אבן העזר סימן ו סעיף ט):

כל הנבעלת לאדם שעושה אותה זונה, בין באונס בין ברצון בין בשוגג, בין כדרכה בין שלא כדרכה, משהערה בה נפסלה משום זונה.

אף על פי כן, חושבני שבנידון דידן, מצווה לחפש ולראות האם יש צדדי היתר בעניין זה, שכן אף שעדיין לא נישאו, נפשם נקשרה זה בזו, ומקריאת עדותה עולה שהיא אף בגדר מפותת

* משא ומתן עם הגאון הרב דוב ליאור.
1. עקב רגישות הדברים, אי אפשר לפרסמם.

עצמו של אותו כוהן על כל המשתמע בכך (וכידוע יש מצווה לאדם לשאת מפותת עצמו), ואין אנו יודעים מה יעשה להם פירוד זה.

בנוסף לכך, אותו מאורע שאירע בעבר קרה באונס, ועדותה של הבחורה מראה על הייסורים שסבלה הבחורה עקב האירוע שקרה. ואף שלהלכה אין הבדל בעניין זה, שבעניין איסור אישה לכהונה אין חילוק בין אונס לרצון, וכדברי הרמב"ם הנ"ל, למעשה אם הייתה עושה מעשה זה ברצון, לא הייתי רוצה להזדקק כלל לשאלה זו, ואך משום דמעתה של אותה עלובה שעברה התעללות זו שבעטייה ייתכן והיא אסורה להינשא למי שנקשרה נפשה בנפשו, הריני מעלה את השאלה בפני כבוד תורתו. ולעניות דעתי יש לדון בעניין מכמה צדדים:

1. מקריאת העדות עולה, שכנראה הייתה העראה שלא כדרכה, שכן הבחורה העידה על דם שהיה לה שם בעקבות המעשה, ואף על פי כן, אין הדבר ברור לחלוטין, שכן מהעדות גם עולה שברור שלא היה גמר ביאה. לכך יש לצרף שמדובר בבחורה שלא היה לה ניסיון קודם בעניין זה, ובביאה שלא כדרכה שהיא קשה יותר, וכן השימוש בקונדום מקשה על ההעראה. אמנם הדימום מראה שכן היה משהו, אולם שמא הביאה הייתה רק מבחוחין ולא בהעראה בפנים ממש. בשו"ת נודע ביהודה (אבן העזר תנינא סימן כג) דן מהו המקום שבו העראה אוסרת לכהונה, ובתוך דבריו הביא גם את דין העראה בביאה שלא כדרכה וכתב מפורש:

הנה גם באחוריים, הן של זכר והן של נקבה יש סדק הזה על פני כל האחור, והוא גם כן עובי הירכיים, ובאמצעיתו יש הנקב שממנו יוצא הרעי. והבא על הזכור שחייב גם כן בהעראה, הנה בלי ספק שצריך שיערה בנקב ההוא ממש, שהרי בשום מקום לא שנינו במשנה: "הבא על הזכר", רק כך שנינו: "הבא על הזכור", ופירש רש"י בסנהדרין (נד ע"ב ד"ה חייב שתים), דלא מיקרי זכור אלא נקב המשכב, והביאו התוספות יום טוב בסנהדרין (פרק ז משנה ד). ואם כן, הבא על הזכור, היינו שבא על הנקב, לא על הסדק. אם כן, העראה דזכור היינו שיכניס העטרה בנקב, ואם כן באישה שלא כדרכה ודאי שכן הוא, דהרי כתיב בזכר משכבי אישה.

ואם כן, יש ספק מקריאת עדותה האם ההעראה הייתה גם בפנים או רק מבחוחין, ואף שהדעת יותר נוטה שהיה גם בפנים (ולכן היה דם), אין הדבר מוחלט, ושוב עלינו להעמידה בחזקת כשרות לכהונה, כפי שכתב הנודע ביהודה עצמו שם, שמספק אין להוציא מחזקת היתר.

2. עוד יש לצרף, שהבחורה עצמה אמרה בפירוש בעדותה, שאינה יודעת שהיו ערבים, אלא שדיברו ביניהם בערבית, ואדרבה, הבחור הציג עצמו בתחילה בשם יהודי, ואף שדיברו בערבית, אולי אחד מהם היה ערבי, והאנס עצמו היה יהודי, ועוד שכידוע יש, לצערנו, ערבים שאמנם יהודיים. ואף שנראה ברור שיש כאן רוב לפסול, הרי היא הלכה לבית האנס, ואם כן יש כאן קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי (עיין שולחן ערוך שם סעיף יח). ואף שספק זונה אף היא אסורה לכוהן (וכידוע שאפילו ברוב כשרים פסלוה לכהונה מחמת מעלה ביוחסין, והצריכו תרי רובי גזירה אטו קבוע), הרי שיש לנו לצרף ספק זה (שכאמור הוא ספק גמור מחמת הקבוע שכאן) לעיקר הספק, שמא לא הייתה כאן כלל העראה הפוסלת לכהונה.

3. עוד יש לצרף, שהאנס הלביש קונדום על עצמו. באוצר הפוסקים (סימן כ ס"ק יא אות ג) הביאו רשימה ארוכה של שותי"ם שדנו בנושא, ומיעוטם כתבו שאין זה קרוי ביאה לאסור אישה על בעלה. ואמנם רובם אסרו, וכן בשו"ת יביע אומר (חלק ג אבן העזר סימן ז) דן גם הוא כדרכו בקודש באריכות בדברים, ואף שדרכו בפסיקת ההלכה ללכת ל"כוחא דהיתרא עדיף", מסקנתו שביאה כזו נחשבת לביאה לעניין לאסור אישה לבעלה. ועוד יותר מכך, בתשובה שאני הקטן כתבתי בעבר בנושא, הראיתי שגם המתירים באישה כזו לבעלה, אוסרים אותה לכוהן, שכן המתירים משווים ביאה עם קונדום לביאה ללא קישוי, וביאה כזו פוסלת את האישה מלאכול בתרומה, כמבואר ברמב"ם (הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה יא), ונראה שהוא הדין לכהונה, ויש עוד מקום לפלפל בזה, ואין כאן מקום להאריך?²

אף על פי כן, שמא יש לצרף דבר זה כסניף לסברות הקודמות שהועלו להיתר, מה עוד שהביע אומר שם סיים את דבריו לאיסור במילים:

וחלילה לגבב קולות להתיר בנידון דידן בדור הפרוץ ממפריצי הפירצה, שיאמרו התירו פרושים את הדבר. ומה גם שידוע שכן הוא דרך תשמישן של עוברי עבירה.

וכאן כשהיה באונס ולא במעשה ניאוף מצידה, שמא יש לחפש ולגבב קולות להתיר.

4. וידעתי עוד, שיש מן הפוסקים שצירפו לסניפים בעניין כזה, שכוהני זמננו הם כוהני חזקה ולא כוהנים מיוחסים, אולם אני הקטן, שכוהן הנני, אינני יכול לצרף עניין זה אף לסניף, אולם שמא אחרים, שאינם כוהנים, ואינם קנאים לקדושת הכהונה כמותי, יוכלו לצרף עניין זה.

אלו הם צדדי ההיתר שראיתי להעלות בקצרה בעניין חמור זה. וכיוון שידעתי קוטן מעלתו, שאינני ראוי להורות בעניינים חמורים אלו, והדבר מסור לדיינים שבישראל, שלהם ניסיון רב בשאלות מעין אלו, אני מחלה פניי לכבוד תורתו, שיורני בהקדם כדת מה לעשות בעניין זה.

בברכת התורה,

אריה כץ

ב. תשובת הגר"ד ליאור

י"ב באדר ב' תשע"ד

לכבוד הרב אריה כץ, מכון פוע"ה,

השלום והברכה וכל טוב סלה.

אודות בחורה שנאנסה מאחוריה על ידי ערבי, ועתה נקשרה נפשה לכוהן ורוצה להינשא לו.

הנה הבאת כמה צדדים להקל ולהתירה לכהונה:

1. הצד הראשון להקל מיוסד על שיטת הנודע ביהודה (אבן העזר תניינא סימן כג), שגם בביאה מאחור צריכה להיות העראה בנקב הרעי ממש כדי להחשיב זאת כביאה האוסרת אישה לבעלה.

בנידון דידן קיים ספק אם הייתה כניסה לתוך הנקב ממש, ולכן יש להעמידה בחזקת היתר, למרות שעל פי עדותה היה גם דם.

גם לעניות דעתי נראה שהסבירות גבוהה שכך היה המעשה. הנה, הנודע ביהודה באותה תשובה מכריע כדעת הבית שמואל, שאין ביאה אוסרת אלא בהכנסת כל העטרה, דווקא העראה, ודלא כהטורי זהב שם. על פי עדות הבחורה, לא נראה שהייתה כניסה של העטרה, מפני שהייתה אנוסה, והכניסה מאחור קשה, ואין להניח שהייתה התרחבות המקום בגלל התנגדותה. כנראה שהדימום בא בגלל הכנסת ראש העטרה בלבד על ידי לחץ מבחוץ שיכול לפצוע ולהוציא דם.

2. ההיתר השני שכתבת הוא שמא האנס לא היה ערבי, אלא יהודי. לעניות דעתי קשה לקבל קולא זאת, כיוון שלפי עדותה הוא וחברו דיברו ביניהם בערבית. אמנם הוא הציג עצמו כיהודי, אך בוודאי עשה זאת כדי להקל עליו את ביצוע מזימתו, ומן הסתם כולם היו ערבים.

3. הצד השלישי להקל הוא שרשע זה השתמש בקונדום, ויש הסוברים שזו נחשבת כביאה ללא קישוי שאינה אוסרת את האישה על בעלה. הנה בעצמך דחית סברה זו, ולכן קשה מאוד לצרף אותה כצד להקל.

4. עוד כתבת שאולי כוהני זמנינו הם כוהני חזקה, ואינם מיוחסים, ולכן אולי על פי זה תהיה מותרת לכוהן. הנה גם קולא זו דחית בעצמך, וכן מבואר בפתחי תשובה (סימן וס"ק א), דכוהני חזקה היום הם כוהנים גמורים. וכן ראיתי בחזון איש שמן התורה הכוהנים הם בחזקת כהונה ולא בעו יוחסין לזה.

לסיכום:

נראה לעניות דעתי שיש מקום להקל לאישה זו להינשא לכוהן מהטעם האמור שלא הייתה הכנסת עטרה ממש, וממילא אין כאן העראה האוסרת אישה לכהונה. ו-ה' יצילנו משגיאות ויעמידנו על דבר אמת.

החותם לכבוד התורה ולומדיה,

דוב ליאור

